

УДК: 378.01

Былыкова Махабат Максатовна
п и к, доцент Ош мамлекеттик университети
tynai020273@mail.ru

Былыкова Махабат Максатовна
к.п.н., доцент, Ошский государственный университет
tynai020273@mail.ru

Bylykova Mahabat Maksatovna
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Osh State University
tynai020273@mail.ru

**ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИНИН МИСАЛЫНДА ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙЛАРДА
ПЕДАГОГИКАЛЫК БИЛИМ БЕРҮҮНҮН САПАТЫНА
МОНИТОРИНГ ЖҮРГҮЗҮҮНҮН ИЛИМИЙ-ПЕДАГОГИКАЛЫК НЕГИЗДЕРИ**

**НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МОНИТОРИНГА КАЧЕСТВА ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ
ЗАВЕДЕНИЯХ НА ПРИМЕРЕ ОШСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА**

*SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL BASIS FOR MONITORING QUALITY OF
PEDAGOGICAL EDUCATION IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS, FOR
EXAMPLE, OSH STATE UNIVERSITY*

ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИНИН МИСАЛЫНДА ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙЛАРДА ПЕДАГОГИКАЛЫК БИЛИМ БЕРҮҮНҮН САПАТЫНА МОНИТОРИНГ ЖҮРГҮЗҮҮНҮН ИЛИМИЙ-ПЕДАГОГИКАЛЫК НЕГИЗДЕРИ

Аннотация

Маанилүүлүк. Бул макалада Ош мамлекеттик университетинин Билим берүү сапаты жана методикалык камсыздоо бөлүмүнүн ишмердүүлүгү илимий жактан талдалып, билим берүү процессинин сапатын системалуу жогорулатуу механизмдери изилденет. Изилдөөдө семинарлар, тренингдер, мастер-класстар, сабактарды баалоо, видеокөзөмөл, окуу-усулдук материалдарды редакциялык коллегиялык баалоо, студенттик олимпиадалар жана эл аралык тажрыйба алмашуу иш- чаралары сыяктуу комплекстүү инструменттердин таасири каралат. Натыйжалар көрсөткөндөй, бул чаралар окутуучулардын методикалык компетенциясын жогорулатууга, инновациялык жана интерактивдүү ыкмаларды киргизүүгө, ошондой эле студенттердин окууга активдүү катышуусун камсыз кылууга өбөлгө түзөт. Ошондой эле окуу-усулдук кеңештин координациясы жана системалуу мониторингдин ролу, билим берүүнүн сапатын стандартташтыруу жана окуу процессин оптималдаштыруу боюнча натыйжалар талданат. Автор системалуу жана интеграцияланган методикалык ишмердүүлүк окутуунун сапатын жогорулатууда, окутуучулардын кесиптик потенциалын өнүктүрүүдө жана студенттерди заманбап билим берүү талаптарына ылайык адистештирүүдө маанилүү экенин белгилейт.

Ачкыч сөздөр: педагогикалык билим берүү, сапатты камсыздоо, мониторинг, жогорку окуу жай, методикалык камсыздоо.

Научно-педагогические основы мониторинга качества педагогического образования в высших учебных заведениях на примере Ошского государственного университета

Аннотация

Актуальность. В данной статье проводится научный анализ деятельности Департамента качества образования и методического обеспечения Ошского государственного университета и изучаются механизмы системного повышения качества образовательного процесса. В исследовании рассматривается влияние таких комплексных инструментов, как семинары, тренинги, мастер-классы, оценка уроков, видеонаблюдение, редакционная коллегияльная оценка учебно-методических материалов, студенческие олимпиады и мероприятия по международному обмену опытом. Результаты показывают, что эти меры способствуют повышению методической компетентности преподавателей, внедрению инновационных и интерактивных методов, обеспечению активного участия студентов в обучении.

Scientific and pedagogical basis for monitoring quality of pedagogical education in higher educational institutions, for example, osh state university

Abstract

Relevance. This article scientifically analyzes the activities of the Department of Educational Quality and Methodological Support of Osh State University and studies the mechanisms for systematically improving the quality of the educational process. The study examines the impact of such complex tools as seminars, trainings, master classes, lesson evaluation, video surveillance, editorial collegial evaluation of educational and methodological materials, student Olympiads, and international experience exchange events. The results show that these measures contribute to improving the methodological competence of teachers, introducing innovative and interactive methods, and ensuring the active participation of students in learning. The role of the educational and methodological council and systematic monitoring, standardization of the quality of education, and optimization of the educational process are also analyzed.

Ключевые слова: педагогическое образование, **Keywords:** pedagogical education, quality assurance, обеспечение качества, мониторинг, высшее учебное учреждение, методическое обеспечение, support.

Киришүү

XXI кылымда билим берүү глобалдык өнүгүүнүн өзөгүнө айланып, адам капиталынын сапатын жана интеллектуалдык потенциалдын өсүшүн аныктаган негизги фактор катары каралууда. Заманбап билим берүү системасынын стратегиялык максаты — коомдун социалдык-экономикалык муктаждыктарына жооп бере алган, инновациялык ой жүгүрткөн, маалыматтык жана коммуникативдик компетенцияларга ээ адистерди даярдоо болуп саналат. Бул контекстте жогорку окуу жайларда окутуунун сапаты жана методикалык камсыздоо маселеси билим берүү саясатынын өзөгүн түзгөн негизги багыт катары илимий изилдөөнүн предметине айланууда.

Замандын чакырыктары жогорку окуу жайлардан билим берүүнүн сапатын жогорулатуу жана методикалык колдоонун эффективдүү моделдерин иштеп чыгууну талап кылууда. Австралиялык педагог Жон Биггс (John Biggs) иштеп чыккан конструктивдүү түзүү теориясы (constructive alignment) окутуунун максаттары, ыкмалары жана баалоо системаларынын ортосундагы ички логикалык байланыштын маанисин белгилейт (Biggs, 1996). Ал эми британ окумуштуусу Пол Рамсден (Paul Ramsden) студенттердин окуу тажрыйбасын изилдөө аркылуу билим берүү сапатын баалоонун ыкмаларын сунуш кылып, “Course Experience Questionnaire” моделин иштеп чыккан (Ramsden, 1991). Анын көз карашында студенттик пикирди системалуу түрдө талдоо окутуу процессинин сапатын жакшыртуунун маанилүү компоненти болуп саналат.

Голландиялык изилдөөчү Йерун Хейсман (Jeroen Huisman, 2023) илимий ишмердүүлүктө методологиялык ар түрдүүлүктүн маанисин баса белгилеп, методдордун чектелген колдонулушу изилдөөнүн тереңдигине жана натыйжалуулугуна терс таасир этерин көрсөтөт. Демек, жогорку окуу жайларда окутуунун сапатын жогорулатуу үчүн конструктивдүү түзүү, студенттик тажрыйбаны эске алуу жана изилдөө методдорунун ар түрдүүлүгүн интеграциялоо стратегиялык мааниге ээ.

Жогорку билим берүү тармагындагы дүйнөлүк тенденциялар сапатты башкаруунун комплекстүү системаларынын (Quality Assurance Systems) киргизилиши, окутуу процессин эл аралык аккредитация стандарттарына ылайыкташтыруу жана методикалык инновацияларды колдонуу менен мүнөздөлөт. Harvey жана Green (1993) билим берүүдөгү сапатты көп өлчөмдүү түшүнүк катары карап, аны жарактуулук, натыйжалуулук, кошумча баа жаратуу жана стандарттарга шайкештик критерийлери аркылуу аныктайт. Biggs жана Tang (2011) өздөрүнүн “Teaching for Quality Learning at University” эмгегинде сапаттуу билим берүү окутуунун максаттары менен баалоо системасынын ортосундагы конструктивдүү байланыш аркылуу гана камсыз болорун белгилешет.

Бул теориялык негиздер акыркы он жылдыкта Кыргызстандын жогорку билим берүү чөйрөсүндө да активдүү колдонулууда. 2020-жылдан тартып өлкөдө билим берүү сапатын

камсыздоонун улуттук системасы калыптанып, ал ESG (European Standards and Guidelines) принциптерине шайкеш курулууда. Бул система билим берүү программаларынын сапатын контролдоону гана эмес, жогорку окуу жайлардын ички өзүн-өзү баалоо маданиятын өнүктүрүүгө да өбөлгө түзүүдө (Айбеков, Жээнбекова, 2021).

Ош мамлекеттик университетинде билим берүүнүн сапаты жана методикалык камсыздоо бөлүмүнүн ишмердүүлүгү жогорку билим берүүнүн эл аралык тенденцияларына шайкеш жүргүзүлүп келет (Абытов, 2024). Бөлүмдүн негизги функциялары — билим берүүнүн сапатын жогорулатуу, методикалык жардам көрсөтүү, окутуучулардын кесиптик компетенциясын өнүктүрүү, инновациялык ыкмаларды жайылтуу жана билим берүү стандарттарына шайкештикти камсыз кылуу. Бул ишмердүүлүк билим берүү сапатын башкаруу системасынын интегралдык бөлүгү катары университеттин институционалдык өнүгүүсүнө салым кошууда.

2024–2025-окуу жылы билим берүүнүн сапатын жогорулатуу боюнча жаңы этап катары мүнөздөлдү. Санариптик ресурстарды интеграциялоо, онлайн окутууну сапаттуу уюштуруу, окуу материалдарынын мазмундук актуалдуулугун камсыз кылуу жана студенттик активдүүлүктү жогорулатуу негизги багыттар катары аныкталды. Ошондой эле окутуунун сапаты жана методикалык камсыздоо бөлүмүнүн ишмердүүлүгү сапатты баалоо, окутуучулардын ишин талдоо жана методикалык колдоо көрсөтүү аркылуу университеттин институционалдык өнүгүүсүнө салым кошууда (Newby, 2025).

Негизинен, Ош Мамлекеттик Университетинде билим берүүнүн сапатына мониторинг жүргүзүүнүн комплекстүү системасы калыптанган. Университеттин академиялык түзүмдөрү ортосунда түзүлгөн вертикалдык жана горизонталдык байланыштар сапатты өлчөө жана өнүктүрүү ишин бирдиктүү стратегиялык нукка багыттайт. Бул ыкма ЮНЕСКОнун Higher Education Quality Framework (2023) документинде белгиленген сапатты башкаруунун принциптерине толук шайкеш келет, анда көлөм эмес, сапаттык көрсөткүчтөрдүн аналитикалык талдоосу негизги критерий катары каралат.

Мониторинг системасы Кыргыз Республикасынын билим берүү жөнүндөгү мыйзамдарына, ОшМУнун Уставына жана ички нормативдик жоболоруна таянуу менен ишке ашырылат. Бул механизм формалдуу эсеп берүүлүк эмес, натыйжалуу аналитикалык башкарууга багытталган. ОшМУдагы мониторинг системасы Ж. Биггстин конструктивдүү түзүү теориясынын негизги принциптерин чагылдырат: окутуунун максаттары, баалоо критерийлери жана окутуучунун ишмердүүлүгү ортосунда логикалык байланыш түзүлөт (Biggs, 2011).

Эл аралык изилдөөлөрдүн жыйынтыктары көрсөткөндөй, сапаттуу билим берүү материалдык ресурстарга гана эмес, педагогикалык технологиялардын эффективдүү колдонулушуна, окутуучунун изилдөө жана рефлексиялык ишмердигине, ошондой эле студенттердин активдүү катышуусуна түздөн-түз байланыштуу (OECD, 2022). Финляндия, Япония жана Канададагы практикада окутуучулардын үзгүлтүксүз кесиптик өнүгүүсү билим берүүнүн негизги шарты катары каралса, Улуу Британиянын жогорку билим берүү системасында (QAA Standards, 2021; SGQA, 2015) сапат студенттик жыйынтыктар жана методикалык даярдык аркылуу бааланат.

Кыргызстандын шартында бул тажрыйбаларды локалдык контекстке ылайык адаптациялоо билим сапатын жогорулатуунун реалдуу жана туруктуу механизми болуп саналат. Акыркы жылдары жогорку окуу жайларда семинар-тренингдер, видеосабактарды талдоо, аккредитациялык даярдык, окутуучулардын мотивациясын жогорулатуу жана тажрыйба алмашуу аянтчалары системалуу мүнөзгө ээ боло баштады. Бул иш-чаралар билим берүү процессин башкарууну жана методикалык ишмердүүлүктү комплекстүү жакшыртууга өбөлгө түзүүдө.

Мониторинг ишмердигине колдоо көрсөтүүчү практикалык иш-чаралар — семинарлар, методикалык консультациялар, видеосабактарды талдоо жана педагогикалык мастер-класстар — окутуучулардын кесиптик рефлексиясын өнүктүрүүгө, инновациялык окутуу ыкмаларын жайылтууга жана санариптик инструменттерди ишке киргизүүгө өбөлгө түзүүдө. OECD (2022) маалыматына ылайык, мугалимдердин үзгүлтүксүз кесиптик өнүгүүсүн мониторинг жүргүзүү билим берүү сапатына түз пропорционалдуу таасир этет.

ОшМУнун ички нормативдик документтери институционалдык мониторинг системасынын каркасы болуп кызмат кылып, академиялык жоопкерчилик менен методикалык колдоонун айкалышын камсыз кылууда. Бул документтердин негизинде ишке ашкан системалуу мониторинг окутуучулардын ишмердүүлүгүн баалоону жакшыртып, академиялык натыйжалуулукту жана сапаттык маданиятты өнүктүрүүдө.

Төмөндөгү таблицада ОшМУнун билим берүүнүн сапатын жогорулатууга багытталган негизги жоболору, ошондой эле алардын максаттары жана мазмундук багыттары критерийлик негизде системалуу түрдө берилди:

№	Жобонун аталышы	Максаты	Мазмуну жана ишке ашыруу өзгөчөлүктөрү	Натыйжасы
1.	Окутуунун сапаты жана методикалык камсыздоо бөлүмүнүн ишмердүүлүгү жөнүндө жобо	Бөлүмдүн укуктук, уюштуруучулук жана методикалык негиздерин аныктоо	Бөлүмдүн функциялары, милдеттери, ыйгарым укуктары жана жоопкерчилиги так көрсөтүлгөн.	Бөлүм ишмердиги мыйзамдык жана структуралык жактан бир нукка салынган.
2.	Окутуу программасын (Syllabus) иштеп чыгуу боюнча жобо	Дисциплиналардын окутуу программаларынын сапатын жогорулатуу жана стандартташтыруу	Программалардын структурасы, компетенциялык натыйжалар, баалоо критерийлери боюнча талаптар белгиленген.	Бардык факультеттерде Syllabus бирдиктүү форматта колдонулган.

3.	ОшМУнун окуу жана окуу-усулдук басылмалар менен камсыздоо жөнүндө жобо	окутуучуларын жана студенттерин заманбап окуу материалдары менен камсыз кылуу	Электрондук жана басма ресурстарды түзүү, текшерүү жана жайылтуу тартиби көрсөтүлгөн.	Окуу-усулдук базасы жаңыланган, сапаттуу материалдар көбөйгөн.
4.	Баалоо каражаттарынын фондун түзүү боюнча жобо	Билим берүүнүн натыйжалуулугун өлчөөчү тесттик жана баалоо материалдарын системалаштыруу	Баалоо инструменттерин иштеп чыгуу, экспертизалоо жана колдонуу процедуралары белгиленген.	Баалоо каражаттарынын сапаты жогорулап, тесттик топтомдор жаңыртылган.
5.	“ОшМУнун заманбап лектору” конкурсунун жобосу	Окутуучулардын кесиптик чеберчилигин жана жаңычыл окутуу	Конкурстук критерийлер, тандоо этабы жана баалоо системасы	Инновациялык сабак берүү ыкмалары жайылган,

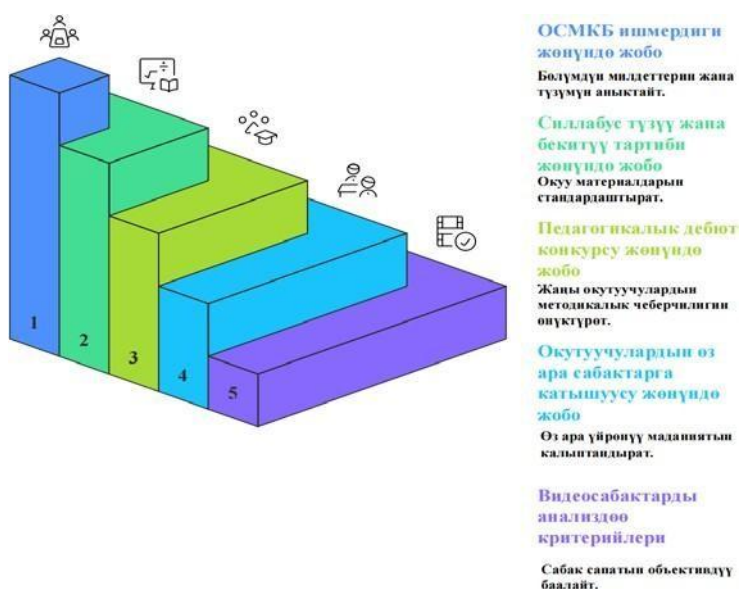
		методдорун жайылтуу	аныкталган.	окутуучулардын мотивациясы өскөн.
6.	“ОшМУнун заманбап окутуучусу” конкурсунун жобосу	Окутуучулардын чыгармачылык активдүүлүгүн жана методикалык компетенциясын өнүктүрүү	Конкурстук портфолио түзүү, сабак үлгүлөрүн көрсөтүү, методикалык ишмердикти баалоо шарттары киргизилген.	Жаш окутуучулардын кесиптик өсүүсүнө түрткү берилген.
7.	“Педагогикалык дебют” жаш окутуучулар конкурсу боюнча жобо	Жаш окутуучуларды колдоо жана педагогикалык чеберчилигин өнүктүрүү	Конкурстук тапшырмалар, баалоо критерийлери, насаатчылык системасы көрсөтүлгөн.	Жаш кадрлардын адаптациясы жана потенциалы арткан.
8.	“ОшМУнун заманбап СӨАИ чебери” конкурсу жөнүндө жобо	Студенттин өз алдынча ишин уюштуруу боюнча инновациялык ыкмаларды жайылтуу	СӨАИ материалдарын иштеп чыгуу, контролдоо жана баалоо механизмдери белгиленген.	Студенттик өз алдынча иш сапаттуу жана натыйжалуу уюштурулган.

9.	Студенттин өз алдынча иши (СӨАИ) жөнүндө жобо	Студенттик иштин мазмунун, көлөмүн жана баалоо формаларын системалаштыруу	СӨАИнин түрлөрү, контролдоо формалары жана эсеп-кысап талаптары аныкталган.	Студенттердин өз алдынча окуу жөндөмү жана жоопкерчилиги жогорулаган.
10.	Окуу-методикалык кеңеш жөнүндө жобо	Университеттин методикалык саясаттын координациясын камсыз кылуу	Кеңештин түзүмү, функциялары, чечим кабыл алуу тартиби көрсөтүлгөн.	Окуу-методикалык иш бирдиктүү башкаруу системасына өткөн.
11.	Профессордук-окутуучулук курамынын өз ара сабактарга катышуусу жөнүндө жобо	Коллегиалдык тажрыйба алмашууну уюштуруу жана сабак сапатын баалоо	Өз ара сабакка катышуунун графиги, анализ жүргүзүү алгоритми иштелген.	Сабак берүү маданияты жана өз ара методикалык колдоо жогорулаган.
12.	Дисциплинанын окуу-усулдук комплекси жөнүндө жобо	Ар бир предмет боюнча методикалык бирдиктүү топтом түзүү	Окуу материалдарынын түзүмү жана талаптары (силлабус, тест,	Бардык дисциплиналарда ОУКнын толук топтому иштелип чыккан.

			усулдук көрсөтмө ж.б.) көрсөтүлгөн.	
13.	Насаатчылык иши жөнүндө жобо	Мугалимдердин ортосунда устаттык жана кесиптик колдоо маданиятын өнүктүрүү	Насаатчы жана жаш адистин ортосундагы өз ара иш-аракет алгоритми аныкталган.	Мугалимдердин мураскердик системасы бекемделген.
14.	ПО курамдын жылдык рейтинг жүргүзүү жөнүндө жобо	Окутуучулардын ишин баалоодо ачык жана объективдүү критерийлерди киргизүү	Илимий, методикалык жана окутуучулук иштин көрсөткүчтөрүн эсептөө формуласы көрсөтүлгөн.	Мотивация жогорулап, сапаттык атаандаштык түзүлгөн.

15.	“ОшМУнун заманбап окуу басылмасы” конкурсунун жобосу	Окуу адабияттарынын мазмундук жана дизайндык сапатын өркүндөтүү	Авторлорго коюлуучу талаптар, эксперттик баалоо жана тандоо критерийлери аныкталган.	Университеттин окуу басылмаларынын сапаты жогорулаган.
-----	---	---	--	--

Бул жоболор билим берүү сапатын жогорулатууга, окутуучулардын кесиптик өсүшүнө жана студенттик өз алдынча иштин натыйжалуулугун арттырууга өбөлгө түзүүдө. Алардын иштелип чыгышы ESG принциптерине негизделип, натыйжалуу башкаруу, ачыктык жана жоопкерчиликке багытталган сапат менеджментинин эл аралык моделдерине шайкеш келет.

1- сүрөт. Окутуунун сапатын камсыздоодогу негизги жоболордун мониторинг тепкичи.

Методология

Бүгүнкү күндө университеттер билим берүүнүн сапатын жогорулатуу, окутуучулардын компетенциясын өркүндөтүү жана студенттердин практикалык көндүмдөрүн өнүктүрүү максатында методикалык камсыздоону системалуу негизде жүргүзүшү зарыл. ОшМУнун Окутуунун сапаты жана методикалык камсыздоо бөлүмүнүн (ОСМКБ) 2024–2025-окуу жылындагы ишмердүүлүгү ушул багытта комплекстүү мониторинг жана талдоо аркылуу илимий негизде каралган. Изилдөөнүн методологиясы сапаттык жана сандык ыкмаларды айкалыштырып, эмпирикалык байкоо, видеокөзөмөл, салыштырма анализ жана SWOT- анализге таянган. Ар бир иш-чаранын натыйжалуулугун баалоодо UNESCO жана OECDнин сапат критерийлери колдонулуп, эл аралык салыштыруулар жасалды.

Семинар-тренингдер жана мастер-класстар билим берүү процессин стандартташтыруу жана окутуучулардын методикалык деңгээлин жогорулатууга багытталган. Байкоолор көрсөткөндөй, структуралардын көпчүлүгү жаңы методикалык стандарттарды толук кабыл

алышып, окутуучулар инновациялык ыкмаларды өздөштүрүүгө кызыгуу көрсөткөн. Мисалы, гуманитардык сабактарда жасалма интеллектти колдонуу, химиялык эксперименттерди чыгармачыл аткаруу жана анатомия сабактарын интерактивдүү өткөрүү окутуучулардын педагогикалык чеберчилигин арттырды. Бул тажрыйба структуралар аралык интеграцияны күчөтүп, окутуу процессин оптималдаштырууга жардам берди жана Хельсинки университетинде колдонулган студент-борборлоштурулган окутуу моделине шайкеш келди (Ramsden, 1991).

Ал эми, сабактарды баалоо жана видео көзөмөл системасы окутуунун сапатын системалуу контролдоо үчүн колдонулду. 13 түзүмдө 100дөн ашуун стажёр окутуучунун сабактары талданып, 86 окутуучу педагогикалык стандарттарга жооп берген, ал эми 14 окутуучу кошумча методикалык колдоого муктаж экени аныкталды. Видеосабактарды 6 критерий боюнча анализ жүргүзүлүп (максаттардын аныктыгы, академиялык сааттын толук өтүлүшү, сабактын этаптары, технологияларды колдонуу деңгээли, студенттердин активдүүлүгү жана тартипти сактоо) окуу процессин оптималдаштырууга жана студенттердин катышуусун жогорулатууга шарт түздү. Бул практика Гарвард университетинин learning analytics жана classroom observation системалары менен салыштырганда эффективдүү жана контекстке ылайыкташкан моделге айланган.

Ошондой эле, окуу-усулдук кеңештин ишин координациялоо структуралар аралык методикалык интеграцияны бекемдеди. Ай сайын өткөрүлгөн отурумдар окуу процессин уюштуруу, структуралардын өз ара кызматташтык механизмдерин өркүндөтүү жана билим берүүнүн сапатын көзөмөлдөө үчүн негизги инструмент катары кызмат кылды. SWOT-анализ структуралардын күчтүү жана алсыз жактарын аныктоого, стратегиялык чечимдерди кабыл алууга мүмкүндүк берди.

Кийинкиде, редколлегиянын ишмердүүлүгү окуу-методикалык басылмалардын сапатын камсыздоонун маанилүү компоненти катары белгиленди. 13 мүчөдөн турган коллегия 2024–2025-окуу жылында 67 кол жазманы системалуу мониторингден өткөрүп, 11 кол жазманы кайра иштеп чыгууга кайтарган, 9 эмгек оңдолуп басмага сунушталган. “Заманбап окуу басылмасы” конкурсу редакциялык коллегиянын баалоо критерийлерине ылайык эң сапаттуу жана инновациялык басылмаларды аныктады. Бул практика окутуучулардын чыгармачылык жана методикалык потенциалын жогорулатууга өбөлгө түздү.

Ошону менен бирге, студенттик олимпиадалар да билим берүү сапатын жакшыртуунун натыйжалуу инструменти катары байкоого алынды. 2025-жылдагы XII аймактык олимпиадада 97 студент катышып, 39 жеңүүчү чыкты, ал эми информатика боюнча командалык ийгилик катталган. Байкоо көрсөткөндөй, олимпиадалар студенттердин аналитикалык жана практикалык көндүмдөрүн жогорулатууга, окутуучуларга практикалык тажрыйба алууга жана университеттин академиялык имиджин бекемдөөгө мүмкүндүк берди. Бул практика Назарбаев университетинде окутуучулар жана студенттерди өнүктүрүү максатында жүргүзүлгөн олимпиадаларга салыштырмалуу натыйжалуу болуп чыкты.

Ошондой эле, ОшМУнун методикалык бөлүмүнүн эл аралык тажрыйба алмашуу иш-чаралары окутуучуларга жана студенттерге жаңы практикалык ыкмаларды киргизүүгө, академиялык мобилдүүлүктү жогорулатууга жана узак мөөнөттүү кызматташтыкты түзүүгө өбөлгө түздү. Бул тажрыйба Европа жана АКШ университеттеринин тажрыйбаларына окшош, окутуунун сапатын натыйжалуу камсыздоо жана инновациялык методдорду киргизүү максатында жүргүзүлөт (Марзабаева, Маматова, 2025, 36-б.).

Жыйынтыктап айтканда, 2024–2025-окуу жылында ОСМКБнын ишмердүүлүгү билим берүү процессин стандартташтыруу, окутуучулардын компетенциясын жогорулатуу жана студенттердин практикалык көндүмдөрүн өнүктүрүү багытында натыйжалуу болгон. Мониторинг, видеокөзөмөл, МАК материалдарын анализдөө, окуу-усулдук кеңешти координациялоо, редколлегиянын иши, олимпиадалар жана эл аралык тажрыйба алмашуу тажрыйбалары Хельсинки университети, Гарвард университети жана Назарбаев университетинин практикалары менен салыштырмалуу натыйжалуу болуп, локалдык контекстке ылайыкташтырылган жана окутуунун сапатын системалуу жакшыртуу үчүн комплексдүү механизм катары кызмат кылат.

Талкуу

2024–2025-окуу жылындагы ОшМУнун Окутуунун сапаты жана методикалык камсыздоо бөлүмүнүн ишмердүүлүгү билим берүү процессин стандартташтыруу жана окутуучулардын методикалык деңгээлин жогорулатуу багытында маанилүү натыйжаларды көрсөттү. Семинар-тренингдер жана мастер-класстар структуралардын көпчүлүгүндө жаңы методикалык стандарттарды кабыл алууга жана окутуучуларга инновациялык ыкмаларды өздөштүрүүгө өбөлгө түзгөнү байкалат. Байкоолор көрсөткөндөй, гуманитардык сабактарда жасалма интеллектти колдонуу, химиялык эксперименттерди чыгармачыл аткаруу жана анатомия сабактарын интерактивдүү өткөрүү окутуучулардын педагогикалык чеберчилигин жогорулатып, окутуу процессин заманбап талаптарга ылайыкташтырган. Бул тажрыйба структуралар аралык интеграцияны бекемдеп, окуу процессин оптималдаштырууда натыйжалуу инструмент катары кызмат кылды. Хельсинки университетиндеги студент- борборлоштурулган окутуу модели менен салыштырганда, ОшМУнун практикалары локалдык контекстте жана ресурстарга ылайыкташкан түрдө колдонулуп, студенттердин окууга активдүү катышуусун камсыз кылды.

Сабактарды баалоо жана видеокөзөмөл системасы окуунун сапатын системалуу көзөмөлдөөгө жана окутуучулардын методикалык компетенциясын жогорулатууга шарт түзгөн. 13 түзүмдө 100дөн ашуун стажёр окутуучунун сабактары талданып, көпчүлүк педагогикалык стандарттарга жооп берген. Видеосабактарды алты критерий боюнча талдоо окуу процессинин ар бир этабын деталдуу баалоого мүмкүндүк берди: максаттардын аныктыгы, академиялык сааттын толук өтүлүшү, сабактын этаптары, технологияларды колдонуу деңгээли, студенттердин активдүүлүгү жана тартипти сактоо. Байкоо көрсөткөндөй, бул система окуу процессин оптималдаштырууга гана эмес, студенттердин окууга катышуусун жана жоопкерчилигин жогорулатууга да жардам берди. Гарвард университетиндеги learning analytics жана classroom observation системалары менен салыштырганда, ОшМУнун модели локалдык контекстти эске алган жана ресурстарга ылайыкташкан натыйжалуу механизм болуп чыкты.

ОшМУнун окутуучуларды мотивациялоо жана педагогикалык конкурстарды уюштуруу тажрыйбасы да окуу сапатын жакшыртууга салым кошту. “Заманбап окутуучу” жана “СӨАИ чебери” сыяктуу конкурс аркылуу окутуучулар инновациялык ыкмаларды колдонууга шыктандырылды жана методикалык потенциалын көрсөтүүгө мүмкүнчүлүк алды. Байкоо көрсөткөндөй, мындай конкурстар окутуучулардын чыгармачылыгын жана өз алдынча педагогикалык чечимдерди кабыл алуу жөндөмүн өркүндөтүп, окутуунун сапатын жакшыртууда маанилүү стимул болуп кызмат кылды. Бул практика Европа университеттеринде кеңири колдонулган professional development программалары менен шайкеш келет.

Редколлегиянын ишмердүүлүгү окуу-методикалык басылмалардын сапатын камсыздоодо натыйжалуу инструмент катары кызмат кылды. 67 кол жазма системалуу мониторингден өткөрүлүп, эң сапаттуу жана инновациялык басылмалар аныкталды. Байкоо көрсөткөндөй, бул механизм окутуучулардын чыгармачылык потенциалын өркүндөтүүгө жана билим берүүдө мыкты тажрыйбаларды жайылтууга өбөлгө түздү. Европа жана Америка университеттериндеги peer-review практикасына салыштырмалуу, ОшМУнун редколлегия системасы локалдык контекстте ийкемдүү жана эффективдүү модел болуп саналат.

Студенттик олимпиадалар окуунун практикалык компонентин өнүктүрүүдө маанилүү инструмент катары белгиленди. XII аймактык олимпиадада 97 студент катышып, 39 жеңүүчү чыкты, ал эми информатика боюнча командалык ийгилик катталды. Бул байкоо көрсөткөндөй, олимпиадалар студенттердин аналитикалык жана практикалык көндүмдөрүн өркүндөтүүгө, окутуучуларга практикалык тажрыйба алууга, ошондой эле университеттин академиялык имиджин бекемдөөгө мүмкүндүк берди. Назарбаев университетиндеги студенттик олимпиадалар менен салыштырганда, ОшМУнун практикасы аймактык деңгээлде эффективдүү жана студенттердин окууга активдүү катышуусун камсыз кылгандыгы менен айырмаланат.

Азыркы учурдагы абалдын талдоосу көрсөткөндөй, ОшМУнун окутуучулары инновациялык методдорду колдонууну активдүү кабыл алып, структуралар аралык методикалык интеграция күчөп, окуу процессинин ачык-айкындуулугу жогоруланган. Студенттердин активдүүлүгү жана практикалык көндүмдөрү арткан, ал эми окутуучулардын методикалык компетенциясы кескин жакшырган. Эл аралык тажрыйба алмашуу программалары Европа жана АКШ университеттеринин практикасы менен салыштырмалуу, локалдык контекстте окуунун сапатын жогорулатууда эффективдүү экени байкалууда.

Жыйынтыктап айтканда, 2024–2025-окуу жылында ОшМУнун ОСМКБнын ишмердүүлүгү билим берүү процессин стандартташтыруу, окутуучулардын компетенциясын жогорулатуу жана студенттердин практикалык көндүмдөрүн өнүктүрүү боюнча системалуу жана комплексдүү механизм катары иштеди. Байкоолор жана салыштырмалуу талдоо көрсөткөндөй, бул тажрыйба Хельсинки университети, Гарвард университети жана Назарбаев университетинин практикалары менен шайкеш келери аныкталды, ал эми локалдык контекстте ийкемдүү жана эффективдүү моделге айланган. **Жыйынтыктар**

Жыйынтыгында, жүргүзүлгөн мониторинг жана методикалык иш-чаралар билим берүү процессинин сапатын системалуу жакшыртуу боюнча бир катар маанилүү өзгөрүүлөрдү жана прогресстүү тенденцияларды аныктады. Семинар-тренингдер жана мастер-класстар окутуучуларды заманбап педагогикалык технологияларды өздөштүрүүгө жана интерактивдүү окутуу ыкмаларын колдонууга үйрөтүп, алардын методикалык компетенциясын жогорулатууга өбөлгө түздү. Байкоолор көрсөткөндөй, көпчүлүк окутуучулар жаңы методикалык стандарттарды толук кабыл алып, инновациялык ыкмаларды өз окуу процессинде активдүү колдонууга кызыгуу көрсөтүштү. Гуманитардык сабактарда жасалма интеллектти колдонуу, химиялык эксперименттерди чыгармачыл аткаруу жана анатомия сабактарын интерактивдүү өткөрүү окутуучулардын педагогикалык чеберчилигин арттырып, студенттердин окууга катышуусун жогорулатты.

Сабактардын сапатын системалуу баалоо жана видеокөзөмөл окутуунун натыйжалуулугун жогорулатууга жардам берди. Окутуучулардын сабактарынын талдоосу

педагогикалык стандарттарга жооп бергендердин үлүшүн көбөйтүп, кошумча методикалык колдоого муктаж окутуучулар үчүн конкреттүү сунуштарды түзүүгө мүмкүндүк берди. Видеосабактарды аналитикалык критерийлер боюнча баалоо окуу процессин оптималдаштырууга, студенттердин активдүүлүгүн жана катышуусун жогорулатууга шарт түздү. Бул тажрыйба окутуунун сапатын көзөмөлдөөдө эффективдүү инструмент болуп, эл аралык университеттерде колдонулган classroom observation жана learning analytics моделдерине шайкеш келери байкалат.

Окутуучуларды мотивациялоо жана педагогикалык конкурстар кесиптик компетенцияны өнүктүрүүдө маанилүү роль ойноду. Конкурстар окутуучулардын чыгармачылык потенциалын жана инновациялык ыкмаларды өздөштүрүү жөндөмүн жогорулатып, методикалык тажрыйбаны жайылтууга өбөлгө түздү. Редколлегиянын ишмердүүлүгү окуу-методикалык басылмалардын сапатын камсыз кылуу жана рецензиялоо аркылуу методикалык туруктуулукту бекемдеди, окуу материалдарын сапаттуу жана заманбап формада сунуштоого шарт түздү.

Студенттик олимпиадалар билим берүү процессин практикалык көндүмдөр менен байланыштыруу жана студенттердин аналитикалык жөндөмдөрүн өркүндөтүү үчүн натыйжалуу инструмент болуп чыкты. Олимпиадалар аркылуу студенттердин чыгармачылыгы, командалык иштөө жөндөмдөрү жана чечим кабыл алуу сапаттары жогорулоого дуушар болду, ошондой эле окутуучуларга практикалык окутуу тажрыйбасын алууга мүмкүнчүлүк берди.

Эл аралык тажрыйба алмашуу окутуучулар жана студенттер үчүн жаңы практикалык ыкмаларды киргизүүгө, академиялык мобилдүүлүктү жогорулатууга жана узак мөөнөттүү кызматташтыкты түзүүгө өбөлгө түздү. Байкоо көрсөткөндөй, мындай алмашуулар локалдык контекстте окутуунун сапатын жакшыртуу жана инновациялык методдорду киргизүү үчүн натыйжалуу инструмент болуп эсептелет.

Жыйынтыктап айтканда, жүргүзүлгөн иш-чаралар окуу процессин стандартташтыруу, окутуучулардын компетенциясын жогорулатуу, студенттердин активдүүлүгүн жана практикалык көндүмдөрүн өнүктүрүү жагынан туруктуу оң өзгөрүүлөрдү алып келди. Бул тажрыйба локалдык шарттарда окуунун сапатын системалуу жакшыртуунун комплекстүү механизми катары кызмат кылып, эл аралык билим берүү стандарттарына шайкеш келген практика болуп эсептелет. **Корутунду**

Окутуунун сапатын жакшыртуу жана методикалык камсыздоо боюнча жүргүзүлгөн мониторингдин натыйжалары системалуу жана комплексдүү ыкманын натыйжалуулугун көрсөттү. Семинар-тренингдер жана мастер-класстар окутуучулардын педагогикалык компетенциясын жогорулатуу, заманбап технологияларды өздөштүрүү жана студент-борборлоштурулган окутуу принциптерин практикага киргизүү үчүн эффективдүү механизм болуп чыкты. Байкоолор көрсөткөндөй, окутуучулар интерактивдүү ыкмаларды, анын ичинде гуманитардык сабактарда жасалма интеллектти колдонуу, химиялык эксперименттерди чыгармачыл өткөрүү жана анатомия сабактарын интерактивдүү уюштурууну активдүү колдонушту. Бул тажрыйба структуралар аралык интеграцияны бекемдеп, окуу процессин оптималдаштырууга жана инновациялык методдорду жайылтууга өбөлгө түздү.

Сабактарды баалоо жана видеокөзөмөл жүргүзүү окутуунун сапатын системалуу көзөмөлдөөнүн негизги инструменти болуп чыкты. Видеосабактарды талдоо 6 негизги критерий боюнча жүргүзүлүп, сабактын максаттуулугу, технологияларды колдонуу деңгээли,

студенттердин активдүүлүгү жана дисциплиналык тартип анализденди. Натыйжада окутуучулардын методикалык деңгээли жана студенттердин окууга катышуусу жогоруланды, сабактарды инновациялык жана интерактивдүү өткөрүү мүмкүнчүлүктөрү кеңейди. Бул практика, мисалы, Гарвард университетиндеги learning analytics жана classroom observation системалары менен салыштырганда, локалдык контекстке ылайыкташтырылган жана ресурстарды натыйжалуу колдонуу үчүн ыңгайлуу модель катары каралды.

Редколлегиянын ишмердүүлүгү окуу-методикалык басылмалардын сапатын камсыздоонун маанилүү компоненти катары белгиленди. Коллегия тарабынан жүргүзүлгөн системалуу мониторинг жана рецензиялоо окуу басылмаларынын мазмунун жана сапатын жогорулатууга өбөлгө түзүп, педагогикалык чыгармачылык менен инновациялык ыкмаларды колдонууну стимулдады. Бул процесс окутуучулардын методикалык жана чыгармачылык потенциалын өркүндөтүп, билим берүү сапатын системалуу жакшыртуунун практикалык аспектиси катары кызмат кылды.

Студенттик олимпиадалар да билим берүү процессинин сапатын жогорулатуу үчүн эффективдүү инструмент болуп чыкты. Алар студенттердин аналитикалык жана практикалык көндүмдөрүн өнүктүрүүгө, командалык ишти жана лидерлик жөндөмдөрдү өркүндөтүүгө мүмкүндүк берди. Бул тажрыйба Назарбаев университетиндеги олимпиадаларга окшош мааниге ээ, бирок ОшМУнун локалдык контекстинде студенттердин катышуусу жана натыйжалуулугу боюнча уникалдуу көрсөткүчтөрдү көрсөттү.

Эл аралык тажрыйба алмашуу окутуучулар жана студенттер үчүн жаңы практикалык ыкмаларды киргизүү жана академиялык мобилдүүлүктү кеңейтүү багытында маанилүү инструмент болуп чыкты. Казакстан жана Өзбекстандагы жогорку окуу жайлары менен кызматташтык окутуунун сапатын жакшыртууга жана инновациялык методдорду локалдык шартта колдонуунун негизин түздү. Европа жана АКШ университеттеринин тажрыйбалары менен салыштырганда, ОшМУнун практикасы ресурстарды оптималдуу колдонуу жана методикалык колдоону системалуу уюштуруунун эффективдүү модели катары көрүнөт.

Жыйынтыктап айтканда, окутуунун сапатын башкаруунун комплексдүү механизми – семинар-тренингдер, видеокөзөмөл, редколлегиялык рецензиялоо, студенттик олимпиадалар жана эл аралык тажрыйба алмашуу – бири-бири менен тыгыз байланышып, окутуучулардын компетенциясын жогорулатып, студенттердин окууга активдүүлүгүн арттырууга мүмкүндүк берди. Бул тажрыйба окутуунун сапатын системалуу жакшыртуу, билим берүү стандарттарын бекемдөө жана эл аралык билим берүү чөйрөсүндө атаандаштыкка жөндөмдүү адистерди даярдоо үчүн практикалык негиз түзөт.

Кеңеш жана сунуштар:

Жогорку окуу жайларда сапатты системалуу көзөмөлдөө жана баалоо үчүн колдонулган замандын талабына ылайык механизмдерди өркүндөтүү зарыл. Бул багытта төмөнкү ыкмалар жана практика мисалдар катары каралышы мүмкүн:

ePortfolio системалары – студенттин практикалык жана изилдөө ишмердүүлүгүн документтештирүү, анын ичинде академиялык жана чыгармачылык жетишкендиктерин визуалдык жана тексттик форматта сактоо. Мисалы, Принстон университети (АКШ) жана

Торонто университети (Канада) бул системаларды студенттик прогрессти аналитикалык баалоо үчүн колдонушат.

Студенттик пикир сурамжылоолору – окуу тажрыйбасын үзгүлтүксүз талдоо үчүн "Course Experience Questionnaire (CEQ)" жана "National Student Survey (NSS)" сыяктуу инструменттер колдонулат. Бул практика Оксфорд университети (UK) жана Сидней университети (Австралия) тарабынан ийгиликтүү колдонулат.

Эл аралык аккредитация жана салыштырма анализ – окуу программаларынын сапатын ABET, AACSB, EUR-ACE стандарттарына ылайык текшерүү. Бул системалар MIT (АКШ) жана ETH Цюрих (Швейцария) университеттеринде колдонула турган стратегиялардын бири.

LMS аналитикасы – Moodle, Canvas, Blackboard платформалары аркылуу студенттердин онлайн катышуусу, тапшырмаларды аткаруу ылдамдыгы жана сабактагы активдүүлүктү талдоо. Бул практика Хельсинки университети (Финляндия) жана Кембриж университети (UK) тарабынан ишке ашырылат.

Peer Observation жана менторлук системалары – окутуучулар бири-биринин сабактарын көрүп, методикалык кеңеш жана рецензия берүү. Мисалы, Макгилл университети (Канада) жана UCL (UK) университеттери жаңы окутуучуларды даярдоо жана инновациялык ыкмаларды жайылтуу үчүн бул системаларды колдонушат.

Жогорудагы чаралар ОшМУнун билим берүү сапатын жогорулатууга, окутуучулардын методикалык компетенциясын кеңейтүүгө жана студенттердин окууга активдүү катышуусун камсыз кылууга өбөлгө түзөт, ошондой эле университеттин эл аралык билим берүү чөйрөсүндөгү атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн күчөтөт.

Адабияттар

1. Абытов, Б. (2024). ОшГУ на пути трансформации: от юбилея к юбилею. *Вестник Ошского государственного университета*, (2), 236–253.
https://doi.org/10.52754/16948610_2024_2_23
2. Айбеков, С., Жээнбекова, А. (2021). *Билим берүү сапатын камсыздоо системасынын улуттук негиздери*. Бишкек: КР Билим берүү министрлиги.
3. Марзабаева, Б.Т., Маматова, А. (2025). Сотрудничество Кыргызской Республики и Европейского Союза в области образования. *Открытый журнал евразийских исследований*, 4, сс. 30-38. <https://doi.org/10.65469/eijournal.2025>
4. Biggs, J.B. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education*, 32(3), pp. 347-364. DOI: 10.1007/BF00138871.
5. Biggs, J., Tang, C. (2011). *Teaching for Quality Learning at University*. 4th ed. Maidenhead: McGraw-Hill Education.
6. Ramsden, P. (1991). *Learning to Teach in Higher Education*. 2nd ed. London: Routledge.

7. Huisman, J. (2023). Methodological Diversity in Higher Education Research. *Journal of Higher Education Studies*, 13(2), pp. 45-61.
8. Harvey, L., Green, D. (1993). Defining quality. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 18(1), pp. 9-34. <https://doi.org/10.1080/0260293930180102>
9. OECD. (2022). Education at a Glance 2022: OECD Indicators. Paris: OECD Publishing.
10. UNESCO. *Higher Education Quality Framework*. (2023). Paris: UNESCO, 2023. 112 p.
11. ESG (*European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*). (2015). Brussels: European Association for Quality Assurance in Higher Education.
12. QAA (*Quality Assurance Agency for Higher Education*). (2021). UK Quality Code for Higher Education. Gloucester: QAA.
13. Newby, T. (2025). *Online and Digital Learning in Higher Education: Strategies and Practice*. London: Routledge.
14. SGQA (*Standards and Guidelines for Quality Assurance*). (2015). London: UK Government Publications.